Vitalie Sîli*

TERORISMUL – AMENINȚARE LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE

CZU: 323.28:351.86 **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.12720598**

Abstract

Terrorism, being a negative social phenomenon in permanent evolution, endangers a wide spectrum of social values. Currently, it can already be stated that terrorist manifestations threaten national, regional and even international security. Some terrorist organizations have the human, logistical and functional potential that allows them to organize and carry out large-scale attacks. The example of ISIS demonstrates the need for permanent monitoring of terrorist groups and organizations, as well as the undertaking of the most active measures for their temporary destruction.

National security being one of the most important social values is to be protected and ensured by applying all possibilities. In particular, the stated ones refer to the situation of particularly dangerous manifestations, such as those of the terrorist type.

Keywords: *security, national security, threat to security, terrorist activity, terrorism, terrorist crime, prevention of terrorism, combating terrorism.*

Mediul actual de securitate aflat în proces de reconceptualizare, necesită implicaţii majore din partea specialiştilor în materie de securitate, pentru a asigura elaborarea şi implementarea unor modele viabile şi durabile prin care ar fi asigurat dreptul la securitate al cetăţenilor, statelor, regiunilor şi al întregii omeniri.

Reconfigurarea unei noi arhitecturi de securitate urmează a fi obiectivul prioritar pentru perioada imediat următoare. În acest sens vor fi necesare progrese considerabile în evoluţia politicii externe şi de securitate, implicarea activă a organizaţiilor europene şi internaţionale în elaborarea unor soluţii eficiente pentru soluţionarea situaţiilor dificile de pe continent, în special a celor cu impact major asupra securităţii.

În esenţă, asigurarea securităţii naţionale constă în adoptarea şi implementarea unui cumul de acţiuni orientate spre garantarea securităţii persoanei, societăţii şi statului faţă de ameninţările interne şi externe, de ordin politic, militar, economic, social, tehnogen, ecologic, informaţional etc., reieşind din resursele şi posibilităţile disponibile.

Conform Concepției securității naționale a Republicii Moldova, adoptată de Parlament la 22 mai 2008, „obiectivele securității naționale sunt de a asigura şi a apăra independența, suveranitatea, integritatea teritorială, ordinea constituțională,

* doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, silivitalie@gmail.com

dezvoltarea democratică, securitatea internă şi de a consolida statalitatea Republicii Moldova. Un loc aparte în acest sens, revine apărării şi promovării valorilor, intereselor şi obiectivelor naționale. Securitatea națională nu este numai securitatea statului, ci şi securitatea societății şi cetățenilor Republicii Moldova, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât şi peste hotarele acesteia" (Concepţia securităţii naţionale).

Securitatea naţională reprezintă acea stare de protecţie a persoanei, societăţii şi statului faţă de ameninţările interne şi externe, care asigură realizarea drepturilor şi libertăţilor constituţionale a cetăţenilor, nivelul şi calitatea corespunzătoare a vieţii, suveranitatea, independenţa, integritatea teritorială, stabilitatea dezvoltării social-economice a statului.

În opinia lui Kucereavîi M.M., securitatea naţională poate fi percepută drept starea de protecţie a intereselor naţionale faţă de ameninţările interne şi externe, care asigură dezvoltarea progresivă a persoanei, societăţii şi statului" (Kucereavîi M.M.).

Musaeva G.M. şi Abubakarov A.M. susţin că securitatea naţională este starea de protecţie a intereselor importante ale persoanei, societăii şi statului în diferite domenii faţă de ameninţările interne şi externe, care asigură dezvoltarea stabilă a statului" (Musaeva G.M., Abubakarov A.M.).

Conform definiţiei prezentate de politologul Cosolapov N.A., securitatea naţională este stabilitatea, care poate fi menţinută o perioadă îndelungată de timp, stare de protecţie dinamică destul de rezonabiă faţă de cele mai esenţiale ameninţări şi pericole, precum şi capacitatea de a identifica asemenea pericole şi a adopta oportun măsurile necesare pentru neutralizarea lor" (Latâpov N.A., 2012).

Securitatea naţională cuprinde atît segmentul de apărare a ţării, cât şi toate tipurile de securitate prevăzute de Constituţie şi legislaţia naţională, şi anume: securitatea statului – caracterizată prin nivelul protecţiei statului faţă de ameninţările interne şi externe; securitatea publică – exprimată prin nivelul de protecţie a persoanei şi societăţii faţă de ameninţările interne; securitatea ecologică – care constă în protecţia faţă de pericolele generate de cataclismele naturale; securitatea economică, securitatea informaţională, securitatea persoanei, securitatea energetică etc." (Musaeva G.M., Abubakarov A.M.).

Prin ameninţări la adresa securităţii naţionale se subînţelege posibilitatea cauzării unor prejudicii persoanei, societăţii, statului cu scopul încălcării suveranităţii, integrităţi teritoriale şi capacităţii de apărare a statului" (Kucereavîi M.M.).

Asigurarea securităţii naţionale înglobează un complex de măsuri politice, economice, sociale, de protecţie a sănătăţiii, militare şi juridice, orientate spre asigurarea stabilităţii activităţilor vitale ale naţiunii, înlăturarea posibilelor ameninţări.

În acelaşi timp, securitatea naţională este parte componentă a sistemului general de securitate. Ea ţine nemijlocit de dezvoltarea economică, social-politică şi spirituală a statului. Asigurarea securităţii naţionale include protecţia moştenirii culturale, spirituale, a tradiţiilor istorice, educarea morală a tinerilor, interdicţia

propagării violenţei, perfecţionarea sistemului unic de asigurare a securităţii, asigurarea securităţii militare ca direcţie prioritară a activităţii statului, asigurarea reacţionării adecvate la ameninţările actuale, prevenirea conflictelor militare prin metode politice, diplomatice.

Astfel, interesele securităţii naţionale vizează nu doar atentatele asupra persoanei şi valorilor sociale, ci şi asupra orânduirii constituţionale, puterii de stat, precum şi asupra păcii şi securităţii în general, protecţia faţă de ameninţările teroriste şi activitatea extremistă" (Musaeva G.M., Abubakarov A.M.).

La principalele surse de ameninţări asupra securităţii naţionale pot fi atribuite instabilitatea securităţii publice, nivelul înalt al criminalităţii, ameninţările teroriste, activitatea extremistă îndreptată spre încălcarea stabilităţii, unităţii şi integrităţii teritoriale a statului, sporirea nivelului de consum al substanţelor narcotice şi alcoolului, migraţia ilegală, corupţia, înrăutăţirea securităţii sanitar-epidemiologice şi ecologice" (Musaeva G.M., Abubakarov A.M.).

În acelaşi context, după cum menţiona Manfred Novac, raportorul special al ONU pe chestiunile de aplicare a torturii: "Intrând în era "războiului împotriva terorismului", am ajuns la reconceptualizarea abordărilor securităţii naţionale şi internaţionale..." (Nowak M., 2011).

Necesitatea elaborării unei noi strategii de securitate naţională rezultă inclusiv şi din faptul că în ultimul timp au apărut noi riscuri, ameninţări şi pericole la adresa securităţii naţionale.

Actualul mediu internațional de securitate se caracterizează prin efectele globalizării şi a creşterii interdependenței actorilor internaționali, în consecință producându-se estomparea delimitărilor clare între dimensiunile externă şi internă, militară şi non-militară. Aceşti factori favorizează fenomene transfrontaliere impredictibile. Totodată, se mențin amenințările şi riscurile de ordin militar, inclusiv de tip hibrid. Procesul de globalizare, luptele şi războaiele hibride de influenţă geopolitică între marile puteri, riscurile de natură militară, precum şi o serie de amenințări cu caracter asimetric, influențează în mod direct stabilitatea şi securitatea statelor. Discrepanțele dezvoltării social-economice şi competiția interstatală sporesc riscul apariției conflictelor şi tensiunilor de diferite naturi" (Proiectul Strategiei securităţii).

Incertitudinea generată de evenimentele din ultimul timp, permite formularea concluziei că o bună parte a ameninţărilor atestate la nivel global vor perpetua, regăsindu-se şi continuând să însoţească umanitatea. Din acest motiv, elaborarea unor studii asupra celor mai importante riscuri, ameninţări şi vulnerabilităţi la adresa securităţii naţionale sunt necesare.

Printre ameninţările cu impact serios asupra securităţii este terorismul, care, în prezent, poate fi considerat drept unul dintre cele mai grave fenomene sociale, ce

influenţază nu doar asupra securităţii unor state aparte, dar şi asupra stabilităţii şi ordinii internaţionale.

Pericolul terorismului este perceput la nivel internaţional, fiind întreprinse acţiuni de conjugare a eforturilor statelor pentru elaborarea şi aplicarea unor strategii eficiente de prevenire şi contracarare a acestuia. Republica Moldova, manifestând o atenţie sporită faţă de principalele valori şi relaţii sociale ce trebuie protejate în cadrul unui stat de drept, insistă în a reglementa, prevedea şi sancţiona eventuale forme de exteriorizare a terorismului.

Conform Proiectului Strategiei securităţii naţionale a Republicii Moldova "Activizarea organizațiilor teroriste, prin realizarea unor atentate de rezonanță în regiune, denotă tendințe îngrijorătoare a acestui fenomen în spațiul european, fapt ce reprezentă o provocare majoră la adresa securității regionale. Instabilitatea şi conflictele militare din Orientul Apropiat sporesc riscul terorist pe continentul european. Contextul regional de securitate, dar şi conflictul nesoluționat din regiunea transnistreană, plasează Republica Moldova într-un cadru de risc cu ascendență în aspect extremist terorist" (Proiectul Strategiei).

Terorismul reprezintă unul dintre cele mai grave fenomene sociale, care pe măsura evoluţiei a început să influenţeze nu numai asupra securităţii unor state în parte, ci şi asupra stabilităţii internaţionale în general. Dinamica terorismului denotă că acesta a depăşit limitele teritoriilor naţionale ale statelor devenind o ameninţare serioasă pentru umanitate şi aducând atingere relaţiilor sociale, naţionale, politice, interetnice, economice etc. Investigarea factorilor care contribuie la dezvoltarea terorismului, printre care: acutizarea tensiunii sociale, naţionalismul, separatismul, extremismul religios etc., demonstrează că activitatea antiteroristă trebuie să fie subiectul principal nu numai pe agenda serviciilor speciale şi organele de ocrotire a dreptului, dar şi a unui cerc cât mai larg de autorităţi, organe, organizaţii, asociaţii etc. (Sîli V., 2012). Jaap de Hoop Scheffer, ex-secretar general al NATO, aflându-se în vizită la Bucureşti în luna mai 2004, a precizat că: "*ameninţările definitorii ale acestui secol sunt: terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă şi statele instabile*", iar pentru combaterea acestora "*trebuie rectificat modul nostru tradiţional de gândire cu privire la securitate*" (Ameninţări la adresa).

Terorismul reprezintă un fenomen social complex, cauza căruia sunt diverse contradicţii interne, regionale sau mondiale. Perceperea precisă şi general acceptată a acestuia are importanţă deosebită pentru combaterea eficientă atât a terorismului local/intern, cât şi a celui internaţional" (Dikevich V., 2010). Activitatea teroristă, ca ideologie a violenţei, orientată spre subminarea securităţii naţionale, se manifestă prin atentarea la libertatea anumitor persoane, asupra organelor puterii de stat, obiectelor infrastructurii, precum şi asupra vieţii şi sănătăţii cetăţenilor de rând în general, fiind posibilă caracterizarea acesteia drept activitate a forţelor de opoziţie radicale. Obţinerea unor rezultate pozitive în prevenirea organizării de acte teroriste şi al creării

unor formaţiuni teroriste poate avea loc prin conjugarea eforturilor statelor şi a întregii comunităţi internaţionale" (Nesov V., Goricheva V., 2021).

În prezent, printre principalele trăsături ale terorismului pot fi menţionate următoarele:

1. Caracterul internaţional;
2. Intercalarea organizaţiilor teroriste cu cele din crima organizată, în special pentru asigurarea finanţării;
3. Transformarea semnificativă a carcterului actelor teroriste şi a modului de acţiune a organizaţiilor teroriste. Astfel, dacă anterior în calitate de ţintă erau vizaţi un număr restrâns de oameni sau angajaţi ai organelor de stat, ameninţările având caracter demonstarativ, atunci în prezent este dată prioritate actelor teroriste de proporţii, răsunătoare, cu producerea unui număr mare de victime;
4. Diversificarea posibilităţilor şi dotării tehnice a organizaţiilor teroriste. Pericol real prezintă comiterea unor acte teroriste cu utilizarea armelor de distrugere în masă, a reţelelor computerizate şi al tehnologiilor performante;
5. Sporirea amploarei terorismului kamikaze (suicidal);
6. Apariţia categoriei de teroriști profesioniști şi a locurilor speciale (lagăre) pentru instruire acestora" (Dikevich, 2010).Terorismul este o ameninţare foarte gravă la adresa securității naționale şi internaționale. Gravitatea fenomenului, constă în abilitatea rețelelor şi organizațiilor teroriste de a surprinde prin modul de a acționa, prin felul de a folosi potențialul tehnic şi financiar de care dispun teroriştii, prin gradul ridicat de incertitudine şi de creare a unei stări de spaimă care însoțesc actele teroriste dar mai ales dificultățile care apar în explicația actului în sine (Sîli, 2013).

Un aspect destul de important în contextul activităţii de combatere a terorismului ţine de următoarele aspecte:

1. Terorismul internaţional trebuie perceput drept un atac direct asupra valorilor fundamentale;
2. Statul trebuie să utilizeze întregul arsenal de miloace juridice de care dispune pentru prevenirea şi suprimarea activităţii teroriste;
3. Statul nu poate utiliza acţiunile care compromit propriile valori, ce urmează a fi protejate;
4. În situaţii critice, similare celor generate de terorism, devine şi mai importantă respectarea drepturilor omului, statul urmând să asigure respectarea şi garantarea juridică a drepturilor şi libertăţilor cetăţenilor;
5. Respectarea drepturilor şi libertăţilor nici într-un caz nu poate fi percepută drept obstacol în calea combaterii eficiente a terorismului" (Dikevich, 2010).

Pentru asigurarea realizării unei activităţi eficiente de prevenire şi combaterea a terorismului şi a formelor de manifestare a acestuia este necesară o abordare sistemică, binegândită şi complexă. Doar prin conceptualizarea esenţei activităţii antiteroriste, a rolului organelor competente şi a cetăţenilor în contextul implementării unor acţiuni eficiente de identificare timpurie a factorilor cu caracter de risc terorist sporit poate fi obţinut un rezultat pozitiv în prevenirea terorismului. În general, concepţia de combatere a terorismului constă din trei elemente ale activităţi organelor puterii de stat centrale şi a celor locale:

- Prevenirea, inclusiv activitatea privind depistarea şi înlăturarea ulterioară a cauzelor şi condiţilor care contribuie la comiterea actelor teroriste /infracţiunilor cu caracter terorist;
- Combaterea terorismului, adică activitatea privind depistarea, prevenirea, contracararea, descoperirea şi investigarea actului terorist /infracţiunilor cu caracter terorist;
- Minimizarea şi/sau înlăturarea consecinţelor manifestărilor teroriste" (Dikevich , 2010).

Atenţie deosebită trebuie acordată motivelor terorismului, printre acestea fiind necesitatea de autoafirmare, autoidentificare, romantismul şi eroismul tineretului (infantil), atribuirea propriei activităţi a unei semnificaţii deosebite, opunerea conformismului, repulsiei, depersonalizării, standartizării, marginalizării, suprasaturării etc. Sunt posibile şi motive cupidante, care pot să le elimine pe cele idelogice sau să se intercaleze cu acestea (Dikevich V., 2010).

O problemă destul de importantă în sensul perceperii esenţei terorismului, constă în incertitudinea referitor la subiectul activităţii teroriste. Frecvent, noţiunea de terorism se asociază cu grupuri politice radicale relativ mici din punct de vedere numeric sau chiar cu teroriştii solitari. Însă, există cazuri când noţiunea de terorism se aplică faţă de state. În special, la sesiunea XXVII al Adunării Generale a ONU (1972) a fost adoptată decizia de a cataloga drept teroriste "statele şi regimurile care utilizează teroarea în masă în calitate de instrument al politicii sale interne şi externe, expansiunea faţă de alte popoare sau imixtiunea în treburile lor interne (Grachev A., 1982).

Totuşi, considerăm că această definiţie, în special în condiţiile actuale poate fi aplicată practic oricărui stat care duce o politică externă activă.

Conform concluziei formulate de Iaroşenco G.V. terorişti pot fi şi indivizi, şi grupuri şi state, terorismul poate fi mijloc atât al politicii interne, cât şi al celei externe, poate reprezenta atât o practică ilegală, cât şi una legală – deoarece dacă un regim sau stat este recunoscut terorist, problema legalităţii nu poate fi pusă deoarece anume statul stabileşte dacă este legală sau nu este legală o animtă acţiune/activitate. Tentativele din afară de a condamna anumite acţiuni ale statului, continuă autoarea, pot fi interpretate drept amestec în treburile interne şi atentat asupra suveranităţii

statului (Iaroşenco G. Problema terrorizma). Considerăm concluziile formulate de autoare inaccceptabile din punct de vedere al dreptului internaţional, deoarece elaborarea şi implementarea unor criterii clare şi precise caracteristice statului de drept, întreprinse la nivel internaţional, asigură promovarea acestora, în special prin prisma acordării priorităţii drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, asigurării popoarelor a dreptului la autodeterminare, la alegerea căii democratice şi libere de dezvoltare etc. În afară de aceasta, în cazul promovării unei practici ostile faţă de alte state, sau de susţinere a ideologiei teroriste, a grupurilor teroriste, al acordării de azil teroriştilor, faţă de astfel de state pot fi aplicate mecanisme internaţionale orientate spre restabilirea stării de normalitate. Un aspect important în acest sens, în opinia noastră, ţine de elaborarea şi implementarea algoritmului de asigurare a respectării normelor şi regulilor adoptate la nivel internaţional.

Terorismul contemporan a obţinut o trăsătură care nu era caracteristică terorismului timpuriu – frecvent violenţa este orientată împotriva cetăţenilor paşnici, care nu au careva conexiuni cu politicul. Anterior terorismul nu era îndreptat împotriva cetăţenilor, având ca ţintă reprezentanţii puterii de stat. Trebuie de recunoscut că terorismul contemporan nu a renunţat definitiv la o astfel de practică, însă actele teroriste de rezonanţă au fost îndreptate anume asupra oamenilor simpli, ceea ce a generat spaimă în masă şi condamnare morală, transformând terorismul în unul din cele mai înspăimântătoare fenomene ale prezentului.

Orientarea atacurilor teroriste asupra unor cetăţeni ocazionali a condus la formularea concluziei că scopul principal al acestor atacuri este înspăimântarea, teroarea morală, care trebuie să sporească neîncrederea oamenilor în puterea de stat şi să creeze starea de tensiune internă în statele în care sunt comise atacurile teroriste.

Necesitatea combaterii terorismului poate servi drept justificare pentru înăsprirea politicii de stat represive, deoarece pare firesc a răspunde violenţei cu violenţă. Însă, analiza datelor privind acţiunile teroriste denotă că cele mai multe acte teroriste au loc anume în statele în care există tendinţe autoritare şi, consecvent, prevalează metodele de soluţionare a problemelor politice prin aplicarea forţei. În această ordine de idei, poate fi formulată concluzia că ameninţarea cu violenţa din partea statului nu-i sperie pe teroriști.

Dacă ar fi să efectuăm o analiză a tipurilor regimurilor politice, examinându-le prin prisma nivelului răspândirii terorismului, atunci cel mai mult sunt afectate de atentate teroriste statele cu regimuri hibride. Prin regimuri hibride de guvernare subînţelegem regimurile care dispun de trăsături democratice şi autoritare concomitent. În statele cu regimuri hibride sunt comise 46% din numărul total de acte teroriste, indicatorul mortalităţii fiind egal cu 54%, având o cotă de 60% din numărul celor care au avut de suferit.

Analiza activităţii teroriste denotă că din punct de vedere economic cel mai afectate de terorism sunt statele cu un venit mai mare de mediu. Sărăcia nu poate fi

considerată drept cauză a terorismului, mai curând astfel de cauză este disproporţia între nivelul cel mai înalt al aşteptărilor şi realitate. Statele cu nivel înalt de venituri şi instituţii democratice stabile, la fel ca şi statele cu nivel scăzut al veniturilor, în majoritatea cazurilor, nu sunt afectate de terorismul intern, însă pot fi supuse unor atacuri teroriste din afară sau se pot ciocni cu această ameninţare în cazul acutizării unor contradicţii interne.

Ameninţarea terorismului există, deşi această ameniţare frecvent este exagerată de conştiinţa de masă, datorită efectului psihologic, amplificat de mijloacele de informare în masă, pentru care fiecare act terorist este un generator de noi ştiri, frecvent senzaţionale, cu o cotă înaltă de vizualizări.

Deoarece ameniţarea există, statele contemporane trebuie să întreprindă acţiuni energice pentru a o combate, cea mai simplă şi evidentă metodă fiind intensificarea controlului orientat spre prevenirea posibilelor acte teroriste. La aplicarea unei asemenea tactici contribuie şi posibilităţile tehnice de urmărire a acţiunilor umane, aflate în permanentă dezvoltare, atât în viaţa cotidiană, cât şi în internet. Totuşi, o astfel de tactică nu conduce la înlăturarea cauzelor terorismului, în schimb poate spori nemulţumirea faţă de acţiunile puterii de stat, din această cauză urmează a fi aplicată fără a limita drepturile şi libertăţile cetăţenilor.

De fapt, subiectul limitării drepturilor şi ibertăţilor fundamentale ale omului sau al ingerinţei în viaţa privată din partea organelor statului rămâne a fi unul actual şi extrem de important. Susţinem necesitatea reglementării minuţioase a unor asemenea cazuri, asigurarea proporţionalităţii şi al argumentării , dar şi al instituirii unui control multilateral, profund şi exhaustiv asupra tuturor cazurilor de autorizare şi desfăşurare a măsurilor prezumă sau constau în limitarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului sau ingerinţa în viaţa privată.

Analizând specificul terorismului contemporan, constatăm că acesta are caracter global, utilizând eficient cele mai noi tehnologii comunicaţionale, atât pentru cooordonarea activităţii teroriste propriu-zise, cât şi pentru propagarea propriilor idei şi atragerea de noi părtaşi.

Din acest motiv prevenirea ameniţării teroriste şi riposta la posibilele acte teroriste este una din direcţiile prioritare de asigurare a securităţii naţionale. Concomitent trebuie luată în considerare diversitatea terorismului, dând prioritate elaborării măsurilor de protecţie faţă de acele ameniţări care sunt mai probabile. Având în vedere că terorismul frecvent îşi are originea în deficienţele sociale şi economice, precum şi în contradicţiile culturale, la elaborarea strategiei de combatere a terorismului trebuie de orientat nu doar la măsurile de forţă, dar şi spre soluţii mai complicate şi complexe. Este necesară elaborarea unui set de măsuri orientate spre micşorarea tensiunii sociale şi a consecinţelor negative ale inechităţii sociale şi economice. Cea mai eficientă metodă de profilaxie a terorismului intern este incluziunea populaţiei în funcţionarea organizaţiilor şi instituţiilor sociale legale,

prezenţa unor perspective de viaţă clare. Cele enunţate sunt deosebit de actuale pentru tineret. Influenţei propagandistice radicale în primul rând sunt supuse persoanele care au un statut social instabil, din care motiv la aceştia se formează senzaţia inechităţii ordinii existente.

Terorismul contemporan îmbină motivele ideologice şi cele cupidante, în acelaşi timp, motivele ideologice fiind puse în prim-plan, iar practica criminală este utilizată "în scopuri nobile" şi prin aceasta se susţine că ar fi justificată, la fel ca şi violenţa aplicată (Iaroşenco G. Problema terrorizma).

O problemă majoră pentru perceperea esenţei terorismului şi elaborarea unor mecanisme eficiente de prevenire şi combatere a acestuia constă în faptul că până în prezent nu a fost creat un concept unic asupra acestui fenomen. Sunt elaborate multe definiţii ale acestuia. Astfel, unii interpretează extensiv termenul "terorism", reducându-l la nivelul unor astfel de noţiuni ca "extremism politic", "radicalism", uneori asimilându-l cu întregul spectru de acţiuni violente care încalcă drepturile şi libertăţile cetăţenilor. În alte cazuri poate fi observată tendinţa inversă – prin terorism sunt percepute acţiuni ilegale concrete, care în legislaţia diferitor state sunt incluse în dispoziţiile unor articole aparte din Codul penal. Multitudinea perceperii poate fi explicată prin specificul reginilor, tradiţiile naţionale şi istorice, nivelul democraţiei, gradul stabilităţii situaţiei politice într-un anumit stat, particularităţile şcolilor juridice (Dmitriev A. Terrorizm kak ugroza).

Analiza evoluţiei situaţiei din ultimele decenii, indică asupra faptului că terorismul prezintă o ameninţare majoră pentru securitatea oricărui stat, precum şi pentru întreaga orânduire mondială. Extremiştii au identificat o metodă eficientă de război cu statele civilizate. Tendinţa acestora spre remodelarea lumii, schimbarea prin violenţă (cu aplicarea forţei) a puterii în stat sunt atât de puternice, încât pentru combaterea extremismului şi a formelor de manifestare ale acestuia este necesară unirea forţelor la nivel naţional, regional şi chiar internaţional (Dmitriev A. Terrorizm kak ugroza).

Terorismul contemporan nu doar ameninţă activişti politici şi obşteşti, grupuri de cetăţeni, obiecte al infrastructurii critice, dar şi destabilizează bazele orânduirii modiale. În prezent ameninţările teroriste au obţinut caracter global şi prezintă ameniţare serioasă atât pentru unele state în parte, cât şi pentru civilizaţie în general. Teroriştii au reuşit crearea unui consorţiu terorist internaţional, infiltrând complici de-ai săi în conducerea unui şir de state, preluând controlul asupra unor structuri financiare şi bancare naţionale şi internaţionale, grupări criminale transnaţionale, unele partide politice şi mişcări sociale. În întreaga lume teroriştii au înfiinţat o reţea de lagăre, centre de pregătire a combatanţilor, creând şi reţele clandestine profund conspirate (Dmitriev A. Terrorizm kak ugroza).

Referindu-ne la conţinutul activităţii teroriste, specificăm următoarele:

- Organizarea, planificarea, pregătirea şi comiterea actelor teroriste;

- Instigarea la comiterea unui act terorist, la aplicarea violenţei asupra unor persoane fizice şi anumitor organizaţii, distrugerea obiectelor materiale în scopuri teroriste;
- Crearea unor formaţiuni militare ilegale, a unei comunităţi criminale (organizaţie criminală), grup organizat pentru săvârşirea actelor teroriste, precum şi participarea la comiterea unor astfel de acte;
- Racolarea, înarmarea, instruirea şi utilizarea teroriştilor;
- Finanţarea cu bună-ştiinţă a organizaţiilor teroriste, grupurilor teroriste sau acordarea de alt suport acestora;
- Luarea şi menţinerea cu forţa a puterii în statele cu regimuri ”ilegale” din punctul de vedere a teroriştilor;
- Organizarea unor rebeliuni armate şi răsturnări de guvern cu forţele combatanţilor din organizaţiile extremiste religioase în scopul creării unor state ”corecte” din punctul de vedere al teroriştilor;
- Ducerea luptei politice sau religioase cu utilizarea metodelor violenţei fizice;
- Înfăptuirea teroarei spontane, exteriorizate prin explozii şi trageri în locurile aflării în masă a oamenilor, preponderent civili, în scopul creării în societate a stării de spaimă şi al subminării încrederii în organele puterii de stat;
- Exploziile, incendierile, distrugerea clădirilor, instituţiilor publice, reprezentanţelor diplomatice străine şi celor asimilate acestora, a obiectelor tehnice şi valorilor culturale, în scopul destabilizării situaţiei social-politice şi al demonstrării posibilităţilor operaţionale de care dispun;
- Răpirea oamenilor şi luarea de ostatici în scopul impunerii organelor puterii de stat de a îndeplini revendecările înaintate, ameninţând cu aplicarea violenţei faţă de ostatici;
- Ameninţarea cu comiterea unor diversiuni şi cu deteriorarea unor obiecte de asigurare a vitalităţii, întreprinderi industriale importante, precum şi cu aplicarea armelor de distrugere în masă în scopul influenţării organelor puterii de stat şi al impunerii acestora de a îndeplini cerinţele înaintate de terorişti;
- Crearea unor organe internaţionale şi regionale pentru soluţionarea chestiunilor ce ţin de planificarea activităţii teroriste, pregătirea şi desfăşurarea unor operaţiuni concrete, organizarea interacţiunii între unele grupuri separate şi executorii atraşi la săvârşirea unui act terorist concret;
- Incitarea unor dispoziţii/viziuni radicale antiguvernamentale în societate în scopul preluării puterii sau influenţei în stat;
- Infiltrarea adepţilor terorismului în structurile sociale, statale, politice, economice şi de forţă;
- Crearea centrelor şi bazelor de instruire a combatanţilor, ascunzişurilor şi depozitelor de armament şi muniţii în diferite state şi regiuni;

- Crearea unei reţele de firme, companii, bănci, care sunt utilizate pentru acoperirea teroriştilor, finanţarea şi asigurarea multilaterală a activităţii ilegale a acestora;
- Utilizarea situaţiilor de conflict şi de criză pentru extinderea propriei influenţe;
- Întreprinderea unor atacuri armate de scurtă durată asupra unor angajaţi ai organelor de securitate, militari, depozite cu armament şi muniţii;
- Asasinarea unor oponenţi politici şi jurnalişti;
- Comiterea de acte teroriste asupra militarilor din forţele armate ale statelor străine;
- Utilizarea pentru comiterea actelor teroriste a combatanţilor kamikaze (Dmitriev A. Terrorizm kak ugroza).

După cum rezultă din cele prezentate supra, în prezent, activitatea teroristă este exteriorizată printr-un spectru larg de acţiuni violente sau de asigurare a operabilităţii grupului sau organizaţiei teroriste. Din acest motiv, realizarea sarcinilor organelor implicate în activitatea de depistare, prevenire şi combatere a terorismului devine tot mai complicată, cerinţele faţă de angajaţii structurilor antiteroriste fiind în permanentă creştere. Extinderea terorismului şi diversificarea formelor de manifestare a acestuia necesită elaborarea şi implementarea unor acţiuni eficiente de identificarea a manifestărilor infracţionale concrete la cele mai timpurii etape ale activităţii infracţionale. Un alt aspect de importanţă majoră în acest sens, considerăm că ţine de identificarea listei infracţiunilor cu caracter terorist, dar şi al obiectului de atentare a acestora. În context, reieşind din amploarea, gradul prejudiciabil şi pericolul social al formelor de manifestare a terorismului, precum şi din impactul acestora asupra principalelor valori sociale ocrotite în cadrul statului susţinem că în prezent prin atentatele teroriste, tot mai des, este pusă în pericol securitatea naţională, regională şi chiar internaţională. Din acest motiv considerăm necesară reconceptualizarea abordărilor, dar şi al perceperii terorismului, pentru a asigura elaborarea şi implementarea unor acţiuni eficiente de prevenire şi combatere a acestuia.

Necesitatea realizării celor menţionate rezultă inclusiv şi din faptul că exponenţii grupurilor şi organizaţiilor teroriste studiază permanent noile descoperiri în domeniul tehnicii, ştiinţei, artei militare pentru facilitarea aplicării acestora în timpul comiterii atentatelor criminale. În asemenea condiţii devine evident pericolul terorismului ca atât ca fenomen social periculos, cât şi ca mod de operare.

Astfel, o trăsătură caracteristică a activităţii teroriste contemporane este planificarea minuţioasă a actelor teroriste şi utilizarea la comiterea acestora a celor mai diverse metode, principalele dintre care sunt următoarele:

- asasinarea liderilor de stat, politici, religioşi;
- violenţa asupra persoanelor fizice şi atacurile asupra instituţiilor, întreprinderilor şi organizaţiilor;

- răpirea de oameni şi luarea de ostatici;
- capturarea de instituţii şi organizaţii de stat şi private;
- diversiunile la obiectele de stat, militare, de comunicaţii;
- distrugerea obiectelor materiale, valorilor culturale şi istorice în scop terorist;
- şantajul organelor puterii de stat, de autoadministrare locală şi persoanelor cu funcţii de răspundere prin ameninţarea cu comiterea unor acte teroriste;
- propagarea "înaltelor idealuri" ale terorismului;
- instigarea la comiterea de acte teroriste;
- racolarea de noi membri în organizaţii teroriste (Dmitriev A. Terrorizm kak ugroza).

După cum observăm, terorismul contemporan poate fi caracterizat printr-un spectru larg de metode utilizate, fiecare dintre care se distinge prin pericol social sporit pentru societate şi stat.

În prezent, practic nu există dubii referitor la faptul că organizaţiile teroriste permanent îşi perfecţionează metodele de activitate, reieşind din postulatele că orice metodă utilizată trebuie să asigure caracterul subit, rezonanţă (să asigure o mediatizare cât mai largă, să creeze panică şi incertitudine, să paralizeze activitatea organelor puterii de stat) şi o ferocitate extremă (pentru a nu lăsă nici un pic de ezitare referitor la realitatea ameninţărilor şi posibilitatea de a "merge până la urmă") (Dmitriev A. Terrorizm kak ugroza). Conştientizarea pericolului sporit care îl prezintă terorismul şi a eventualului impact asupra principalelor valori şi relaţii sociale din cadrul societăţii şi statului, reprezintă una din condiţiile de bază pentru lansarea şi ulterioara implementare a unor iniţiative fundamentale în domeniul identificării indicilor cu caracter terogen, al aplicării unor acţiuni eficiente de anihilare şi/sau înlăturare a cauzelor şi condiţiilor cu potenţial efect terorist.

În asemenea condiţii considerăm extrem de importantă sporirea vigilenţei organelor statale competente în domeniul combaterii terorismului, deoarece a devenit un fenomen social negativ care pune în pericol securitatea naţională a statelor, iar uneori şi securitatea regională sau chiar internaţională. Republica Moldova, nefiind afectată de manifestări cu caracter terorist, trebuie să acorde o atenţie sporită măsurilor de prevenire timpurie şi de neadmitere a apariţiei unor premize cu caracter terogen. Succesul în această activitate poate fi obţinut doar prin conjugarea eforturilor şi coeziunea la nivel de societate.

BIBLIOGRAFIE

Concepția securității naționale, LEGE Nr. 112 din 22.05.2008 //Monitorul Oficial, Nr. 97-98 din 03.06.2008.

Кучерявый М.М. *К пониманию политики модернизации национальной безопасности*. //https://cyberleninka.ru/article/n/k-ponimaniyu-politiki-modernizatsii-natsionalnoy-bezopasnosti (accesat 15.06.2023)

Мусаева Г.М., Абубакаров А.М. *Обеспечение национальной безопасности: понятие, цель и основные методы*. //https://cyberleninka.ru/article/n/obespechenie-natsionalnoy-bezopasnosti-ponyatie-tsel-i-osnovnye-metody (accesat 15.06.2023)

Латыпов В.Ф. *Экономическая безопасность Российской Федерации как фактическая основа национальной безопасности* // Вестник Санкт-Петербургского университета ВМД России. – 2012. – № 1 (53). – С. 177–183.

Proiectul Strategiei securităţii naţionale a Republicii Moldova. // https://www.presedinte.md/app/webroot/proiecte/SSN16.pdf (accesat 15.06.2023).

Sîli V. *Unele aspecte teoretico-practice ale activităţii antitieroriste*. În: Materialele conferinţei ştiinţifico-practice din 27 ianuarie 2012 „Procuratura Republicii Moldova la 20 de ani. Rolul şi locul Procuraturii într-un stat de drept". Chişinău, 2012, pag. 93-103.

Amenințări la adresa securității si apărării naționale și colective //https://www.scritub.com/stiinta/stiinte-politice/AMENINTARI-LA-ADRESA-SECURITAT125211725.php (accesat 07.06.2023)

Дикевич В.Ч. *Терроризм как угроза национальной безопасности государства: теоретический аспект*. //Вестник Академии экономической безопасности МВД России, 2010, Nr. 12, p. 76.

Несов В.Н., Горичева В. Л. *Проблемы противодействия современному терроризму*. // Закон и право06.2021, p. 121.

Sîli V. *Generalităţi privind activitatea teroristă. Trăsături, esenţă, ripostă*. În: Revista Studii Juridice Universitare, anul VI, nr. 1-2, Chişinău: ULIM, 2013, pag.195-204.

Грачев А.С. *Тупики политического насилия: Экстремизм и терроризм на службе международной реакции*. М.: Междунар. отношения, 1982. 192 с. 170, citat de Ярошенко Г.В. *Проблема терроризма в контексте обеспечения национальной безопасности современного государства*. //https://cyberleninka.ru/article/n/problema-terrorizma-v-kontekste-obespecheniya-natsionalnoy-bezopasnosti-sovremennogo-gosudarstva (accesat 04.04.2023)

Ярошенко Г.В. *Проблема терроризма в контексте обеспечения национальной безопасности современного государства*. //https://cyberleninka.ru/article/n/problema-terrorizma-v-kontekste-obespecheniya-natsionalnoy-bezopasnosti-sovremennogo-gosudarstva (accesat 04.04.2023)

Дмитриев А. И. *Терроризм как угроза национальной безопасности*. //https://cyberleninka.ru/article/n/terrorizm-kak-ugroza-natsionalnoy-bezopasnosti (accesat 04.04.2023)

Новак Манфред. *Гражданский контроль над сектором безопасности*. Пособие для организаций гражданского общества. Женева- Киев. 2011, с. 1.